

POTENȚIALUL DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ ÎN DOMENIUL **HORTICULTURĂ ȘI VITICULTURĂ** ÎN REGIUNEA Sud-Muntenia

Seria „Rapoarte privind
ecosistemele regionale de inovare”

Autori:
Adriana Tran, Cristina Șerbănică

Editori ai seriei de rapoarte:
Raluca Săftescu, Radu Gheorghiu,
Bianca Dragomir, Marius Mitroi, Adrian Curaj

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Cuprins

SERIA “RAPOARTE PRIVIND ECOSISTEMELE REGIONALE DE INOVARE”	2
SPECIALIZAREA INTELIGENTĂ CA PROCES	3
PRECIZĂRI METODOLOGICE	4
REZULTATELE ANALIZEI REGIONALE.....	7
A. Explorarea potențialului domeniului ”Horticultură și viticultură” de a deveni specializare inteligentă în regiunea Sud Muntenia	7
B. Analiza multicriterială.....	11
REMARCI FINALE.....	20
NOTĂ DE ÎNCHEIERE ȘI MULȚUMIRI	22
BIBLIOGRAFIE	23

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Seria “Rapoarte privind ecosistemele regionale de inovare”

Prezentul raport a fost elaborat în cadrul proiectului „Dezvoltarea capacității administrative a MCI de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare tehnologică și Inovare 2014-2020.”, cod SIPOCA 27, implementat de *Ministerul Cercetării și Inovării* în parteneriat cu *Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, Cercetării, Dezvoltării și Inovării și Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS)* în perioada august 2016 - iulie 2019 și co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA).

Documentul face parte dintr-o serie de rapoarte care au ca scop identificarea și analiza bazată pe evidențe a unor domenii în cadrul cărora se pot ulterior defini nișe de specializare inteligentă la nivelul fiecărei regiuni. Procesul, început în 2017 prin editarea, în decembrie, a două rapoarte pentru fiecare regiune (disponibile pe www.uefiscdi.ro, secțiunea Proiecte instituționale - POCA), a fost adâncit prin continuarea cercetării exploratorii cu analiza a 3-5 domenii și/sau subdomenii granularitatea unor micro-ecosisteme locale de inovare.

Aceste rapoarte au avut la baza o metodologie comună, atât pentru faza de identificare a domeniilor, cât și pentru cea de analiză (vezi secțiunea Aspecte metodologice).

Domeniile care fac obiectul acestor rapoarte nu sunt restrictive, ci reprezintă baza unei conversații la nivelul actorilor de inovare din regiune. Miza acestei conversații este ca actorii regionali și naționali:

- să identifice în cadrul acestor domenii relativ mari un set restrâns de nișe de specializare, care să le permită avansul substanțial în cadrul unor lanțuri globale de valoare adăugată.
- să identifice complementarități de interese și abilități, care să reprezinte baza unor colaborări efective.
- împreună cu autoritățile responsabile de finanțarea în domeniul CDI să definească instrumente suport adecvate.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

Specializarea inteligentă ca proces

„Specializarea inteligentă” reprezintă stindardul politicii industriale europene. Redusă la esență, specializarea inteligentă vizează concentrarea resurselor financiare și a altor mecanisme de sprijin într-un număr limitat de domenii prioritare în care regiunile pot concura cu succes pe piețele internaționale.

La baza procesului de specializare inteligentă se află „descoperirea antreprenorială” - un proces bazat pe dovezi (*evidence-based*), participativ și iterativ (repetat periodic) de identificare, la nivel regional, a domeniilor cheie de competitivitate. Acestea urmează să fie susținute financiar în special prin scheme de sprijin pentru inovare. La nivel european, finanțarea pentru specializări inteligente pentru ciclul 2014-2020 este de aproximativ 120 mld euro, ceea ce face din această politică cel mai mare experiment de politică industrială din istorie (Radosevic et al., 2016).

Acest demers se bazează pe ideea că *regiunile* „dețin cunoașterea despre sistemele locale de inovare și pot mobiliza actorii economici către un scop comun” (EC, 2012, p12). Ca atare, noua politică industrială păstrează în plin plan forțele pieței și ale antreprenoriatului privat, acordând guvernelor „rolul strategic și de coordonare în sfera productivă dincolo de simpla asigurare a dreptului de proprietate, a respectării acordurilor contractuale și a stabilității macroeconomice” (Rodrik, 2004, p.3).

În România a avut loc în 2013 un amplu proces participativ (www.cdi2020.ro), care a dus la identificarea unor priorități de specializare inteligentă la nivel național. Prioritățile au fost incluse în *Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020*. În același timp, majoritatea regiunilor și-au elaborat strategii regionale de inovare (RIS3) pentru ciclul de finanțare care se încheie în 2020.

Continuarea demersului de descoperire antreprenorială, prin definiție unul care se desfășoară iterativ, este extrem de importantă în vederea revizuirii periodice a priorităților identificate. Revizuirea este necesară atât datorită oportunităților economice și tehnologice emergente și dinamicii economiilor locale, cât și în urma experienței câștigate în cadrul priorităților finanțate. Este de așteptat ca o bună parte din revizuire să ducă la adâncirea specializării, prin definirea mai clară a unor nișe care permit o poziționare superioară în lanțurile globale de valoare adăugată.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

Descoperirea antreprenorială are, în afară de rezultatele din planul politicilor publice, beneficii importante de proces: actorii inovativi locali sunt stimulați să exploreze opțiuni strategice și soluții de colaborare. Prea adesea, specializarea inteligentă este înțeleasă ca fiind primordial sau chiar exclusiv asociată unei liste de priorități în finanțarea publică prin fonduri structurale. Prin demersul acestui proiect, se încearcă în primul rând crearea unei culturi a dialogului de descoperire antreprenorială la nivel regional și național. Acest dialog pleacă de la motivațiile strategice ale actorilor economici și de cercetare, de la nevoile lor de colaborare și duce, în final, la adecvarea periodică a instrumentelor de sprijin care le sunt destinate.

Precizări metodologice

Raportul de față reflectă analiza informațiilor culese în perioada ianuarie 2018-august 2018, prezentând dinamica dezvoltării domeniului "Horticultură și viticultură" la nivelul regiunii Sud Muntenia. Documentul urmărește să ofere evidențe pentru explorarea în adâncime a potențialului domeniului "Horticultură și viticultură" de a deveni specializare inteligentă la nivel regional.

Metodologia de colectare și analiză a datelor s-a fundamentat pe baza a șapte criterii: importanța domeniului în economia regională, piața, intensitatea de inovare în domeniu, disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu, valorificarea unor resurse locale (altele decât cele umane, dacă este cazul), nivelul de colaborare între actorii din domeniu, gradul de sofisticare tehnologică. Cercetare a cuprins trei etape principale:

- (a) pornind de la rezultatele analizei din 2017, au fost clusterizate zonele de activitate a stakeholderilor și au fost analizate date statistice și din surse secundare¹ pentru a identifica domenii și/sau subdomenii cu potențial competitiv la nivelul de granularitate al unor micro-ecosisteme locale de inovare
- (b) a fost extins procesul de mapare al stakeholderilor ecosistemului regional de antreprenariat și inovare: companii cu activități inovative, investitori și finanțatori, organizații suport (facilitatori), universități și institute de cercetare-

¹ Alte anchete și studii anterioare vizând dinamica dezvoltării regionale elaborate de organizații naționale de profil (e.g. Agențiile de Dezvoltare Regională) și de Comisia Europeană

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

dezvoltare, organizații cu rol catalizator, reprezentanți ai societății civile, autorități publice relevante în domeniu.

- (c) înțelegerea dinamicii și a potențialului domeniului "Horticultură și viticultură" a fost aprofundată prin interviuri semi-structurate cu reprezentanți din mediul antreprenorial.

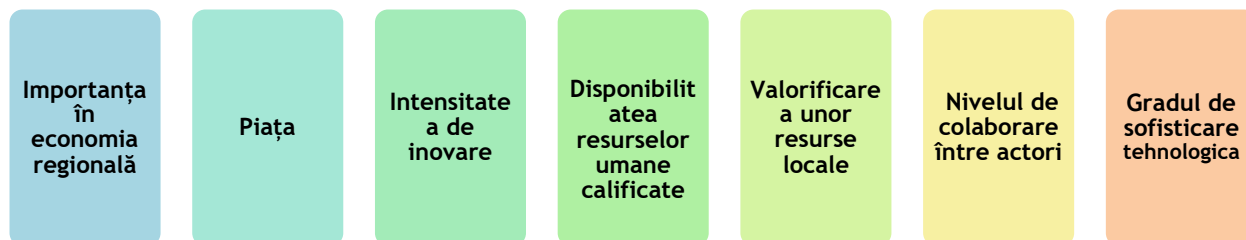

Figura 1. Criterii folosite pentru analiza domeniilor selectate

Informațiile cantitative și calitative colectate sunt redată în cadrul acestui raport sub formă de argumente ce ilustrează dinamica economică și potențialul de inovare ale domeniului "Horticultură și viticultură". Argumentele prezintă informații privind elementele care sprijină sau frânează dezvoltarea sectorului, tendințele regionale, naționale și europene și existența unor eventuale evenimente disruptive/ unice cu impact asupra evoluției domeniului.

Argumentele în sine au fost supuse unei prime analize/ evaluări individuale, realizată de către autorii acestui raport concretizată într-un scor de importanță, marcat pe scala 0 - (+) 5 ce sugerează cât de puternic contribuie factorul respectiv la îndeplinirea criteriului și la dezvoltarea domeniului. Este important de menționat că scorul nu reflectă relevanța argumentelor, ci lipsa de activitate (0) sau evoluții în acord puternic cu tendințele internaționale (5).

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

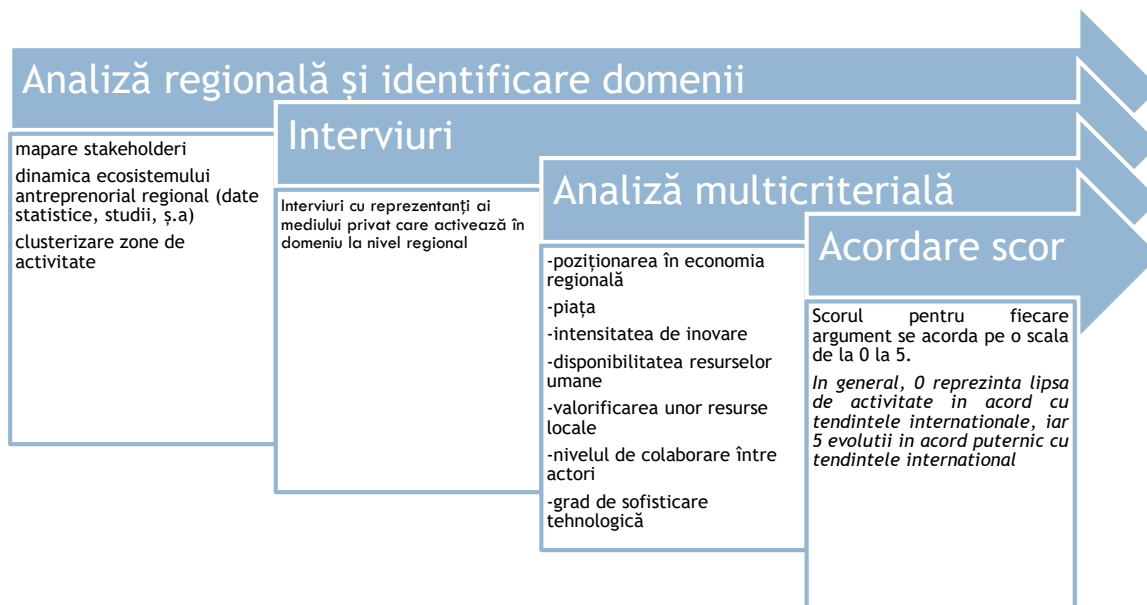

Figura 2: Etapele analizei domeniilor

În acord cu particularitățile cercetării exploratorii, prin intermediul acestui raport s-a cules o serie de informații pentru o mai bună înțelegere a contextului regional și pentru identificarea zonelor care permit concentrarea resurselor și sunt în acord cu orientarea generală a economiei regionale, dar și în linie cu tendințele europene și internaționale.

Prin metodologia aleasă, documentul permite cercetări viitoare, păstrând totuși rigurozitatea metodologică internă.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Rezultatele analizei regionale

A. Explorarea potențialului domeniului "Horticultură și viticultură" de a deveni specializare inteligentă în regiunea Sud Muntenia

Domeniul și istoria sa pe plan local

Regiunea Sud Muntenia deține 21% din suprafața destinată livezilor pe rod din România, 19% din suprafața cultivată cu legume și 14% din suprafața cultivată cu vii (INS, 2018) și are un potențial ridicat de specializare pentru cultivarea și procesarea fructelor, legumelor și a strugurilor. Domeniul este definit prin codurile CAEN 113 (Cultivarea legumelor și a pepenilor, a rădăcinoaselor și tuberculilor), CAEN 121 (Cultivarea strugurilor), CAEN 125 (Cultivarea arbuștilor fructiferi, căpșunilor, nuciferilor și a altor pomi fructiferi), CAEN 1039 (Prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor), CAEN 1084 (Fabricarea condimentelor și ingredientelor), CAEN 1102 (Fabricarea vinurilor din struguri), CAEN 1101 (Distilare băuturi alcoolice). Pentru aceste coduri CAEN luate în considerare în prezenta analiză, la nivelul Regiunii Sud Muntenia există un număr de aproximativ 2.400 salariați și circa 190 de companii cu o cifră cumulată de afaceri de 650 mil. Ron (calcul din date de la Registrul Comerțului, 2016). "Prelucrarea și conservarea fructelor și a legumelor", "Fabricarea vinurilor din struguri" și "Distilarea băuturilor alcoolice" - sunt sectoarele care oferă avantaje comparative în raport cu celelalte regiuni ale României (prima sau a doua poziție a clasamentului național în ceea ce privește numărul de salariați și cifra de afaceri).

Din perspectiva performanțelor de piață, de menționat este faptul că Regiunea Sud Muntenia realizează 20% din producția națională de legume, 20% din producția națională de fructe și 14% din producția națională de struguri; raportat la producția națională, performanțe deosebite sunt înregistrate pentru producția de varză albă (26% din totalul național), vinete (26%), ardei (23%), prune (22%), pere (22%), mere (20%), tomate (20%) etc. (INS, 2018). Explicația acestor performanțe este legată, în primul rând, de factorii de favorabilitate - climatici și pedologici. Astfel, județele din sudul regiunii - Teleorman, Giurgiu, Călărași și Ialomița - fac parte din cea mai importantă zonă de legumicultură din România (Câmpia Română), care asigură condiții propice pentru toate speciile legumicole, cu deosebire pentru cele pretențioase la căldură - ardei, vinete,

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

fasole etc. (Gazeta de Agricultură, 2011). Județele Argeș, Dâmbovița și Prahova - au totodată unele dintre cele mai ridicate scoruri de favorabilitate pentru pomicultură din România, pentru cultivarea soiurilor de măr, păr, nuc, gutui, coacăz negru, zmeur, afin etc. (Lumea Satului, 2018). Nu în ultimul rând, în regiune regăsim unele dintre cele mai recunoscute zone viticole din România (Dealurile Olteniei și Munteniei); de exemplu, despre Podgoria Dealu Mare, situată administrativ în județele Prahova și Buzău, specialiștii în viticultură afirmă că prezența razelor de soare - cu mai mult de 14 zile decât în restul teritoriului - determină calitatea vinului, care este mult mai aromat (Adevărul, 2017). Tradiția viticolă a zonei datează de peste 2.000 de ani, Podgoria Dealu Mare fiind considerată "Bordeaux-ul" românesc sau "patria vinurilor roșii".

În rândul companiilor-fanion pentru domeniul analizat, se regăsesc **cultivatorii și producătorii de vinuri** - Crama Ceptura SRL, Cramele Halewood SA, Domeniile Viticole Tohani SRL, Viile Budureasca SRL, Casa de Vinuri Ștefănești etc.- care valorifică indicațiile geografice protejate și denumirile de origine controlată existente la nivel regional. Regiunea Sud Muntenia concentrează un sfert din cele 140 de crame din România (ZF, 2016), vinurile locale obținând de-a lungul timpului numeroase premii la competițiile internaționale de profil - de exemplu, "Apogeum" - Fetească Neagră (Tohani) este câștigător al medaliei de aur la cea mai prestigioasă competiție mondială a vinurilor - Concours Mondial de Bruxelles, 2014. Compania - fanion la nivel regional pentru **producția de băuturi alcoolice** este Alexandrion Group Romania SRL - ale cărei distilării situate în județul Prahova produc anual cca 8 milioane de litri de hidrați și realizează celebrele branduri de băuturi alcoolice Alexandrion, Vinarsul Brâncoveanu, Afinata tradițională, Vișinata Saber Premium ș.a. (Wall Street, 2017). În rândul **cultivatorilor/ procesatorilor de legume și fructe**, se remarcă o serie de companii precum Chirana Serv SRL, MGC International Investments SRL, Sahprod Meteor SRL, Sonimpex Topoloveni SRL, Maspex Romania SRL, Parmen SRL s.a., care dețin branduri recunoscute de produse agro-alimentare precum: magiunul de Topoloveni, conservele "Bunătați de Topoloveni", pasta de tomate "Sultan", suc de mere "Parmen", sucurile Tedi, Tymbarc etc. "Magiunul de Topoloveni" este unul din cele cinci produse românești cu indicație geografică protejată la nivelul UE, iar soiul de măr "Frumosul de Voinești" este în curs de obținere a certificării europene.

În rândul actorilor non-business relevanți pentru domeniul analizat, se remarcă Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Biotehnologii în Horticultură (INCDB Ștefănești, Argeș), Institutul de Cercetare - Dezvoltare pentru Pomicultură Mărăcineni

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Argeș), Institutul de Cercetare - Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație (ICDVV Valea Călugărească, Prahova) și Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Pomicultură Voinești (Dâmbovița); acestora li se adaugă universitățile regionale, care oferă programe de formare universitară în domeniile Horticultură, Biologie, Agronomie etc. și derulează activități de cercetare prin centre dedicate - de exemplu Centrul de Cercetare Biotehnologic în Horticultură și Protecția Mediului (Universitatea din Pitești). Din zona privată, se remarcă Centrul de Cercetare pentru Dezvoltarea și Ameliorarea de Soluții Autohtone de Semințe de Legume al Holland Farming Agro SRL (Giurgiu), precum și o serie de mici întreprinzători care au dezvoltat soluții specifice sectorului hortic (de exemplu, EcoAgriStart SRL, Biofamily Investments, Multifruit Impex Srl etc.).

De-a lungul timpului, aceste unități au dezvoltat și introdus în producție noi soiuri de legume (de exemplu: tomate, ardei etc), fructe (măr, păr, prun, cireș, vișin, afin, cătină, coacăze, zmeur, căpșun etc.) și soiuri / clone de viță de vie valoroase. Oferta de transfer tehnologic a unităților de cercetare din regiune este una variată, ea include diverse tehnologii de înmulțire a plantelor (de exemplu, prin butași verzi sau in vitro), tehnologii de tăiere a pomilor în plantații de mare densitate, verigi tehnologice pentru obținerea unor soiuri cu rezistență genetică la boli, elemente tehnologice specifice irigațiilor fertilizante, tehnologii de eliminare a virusurilor, sisteme suport de decizie pentru implementarea soluțiilor tehnologice de diminuare a efectului perturbator al schimbărilor climatice etc. (ASAS 2016; 2017).

Contextul internațional (dinamica globală a domeniului)

Relevanța economică a domeniului este susținută de faptul că acesta realizează cca 21% din totalul producției agricole la nivel european și angajează aproximativ 1,4 milioane de exploatații de profil (AREFL, EUVRIN, EUFRIN & FRESHFEL, 2017). Sectorul procesării de legume și fructe și cel al băuturilor este reprezentat prin aproximativ 35.000 de companii, care generează împreună aproximativ 22% din cifra totală de afaceri a industriei europene a alimentelor și băuturilor (European Commission, 2016). În plan social și de mediu, domeniul are implicații majore pentru sănătatea umană, securitatea alimentară, economia socială, prevenirea schimbărilor climatice și gestionarea sustenabilă a resurselor.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Valoarea producției anuale de fructe și legume proaspete în UE este de 51,8 miliarde euro, 30,7 miliarde fiind realizate în sectorul legumelor și 21,1 miliarde de sectorul fructelor; la acestea se adaugă 47 miliarde euro realizate în sectorul de procesare a legumelor și fructelor. Exporturile de fructe și legume au o valoare de 38,1 Mld Euro, dintre care 33,4 Mld euro sunt exporturi intra-comunitare, importurile de fructe și legume având o valoare totală de 19,1 Mld euro. România realizează 6,2% din producția europeană de legume (locul 7 în UE) și 4,9% din cea de fructe (locul 7 în UE), liderii detașați de piață fiind Spania, Italia și Franța (Eurostat, 2016).

Roșiile, merele și strugurii sunt principalele tipuri de produse horticoale realizate la nivel european; la orizontul 2030, se estimează că producția de mere și roșii în UE se va stabiliza și va crește consumul de fructe proaspete și de legume procesate. Pentru segmentul "vinuri", este așteptată o stabilizare a consumului - după o lungă perioadă de declin - și o creștere substanțială a exporturilor, generată de creșterea cererii de vinuri spumante și a celor cu indicație geografică (European Commission, 2017). Una dintre cele mai importante tendințe de piață în domeniu vizează agricultura organică: în perioada 2004 - 2013, piața produselor bio în UE a crescut de la 10 Mld euro la 22 Mld euro (European Commission, 2016), la orizontul 2030 fiind așteptate noi dezvoltări în această direcție.

Horticultura de precizie, robotizarea, automatizarea și folosirea senzorilor sunt principalele evoluții tehnologice care influențează dezvoltarea domeniului (AREFL, EUVRIN, EUFRIN & FRESHFEL, 2017). Folosirea senzorilor de apă și de sol care optimizează cantitatea de inputuri, utilizarea dronelor, a sistemelor de supraveghere prin satelit, a roboților de grădină, automatizarea sistemelor de procesare, ambalare și livrare etc. - sunt tendințele la care sectorul autohton de cultivare și procesare a legumelor și fructelor trebuie să se alinieze, pentru creșterea calității și a competitivității pe plan internațional.

În perspectiva specializării inteligente în acest domeniu, regiunea Sud Muntenia poate valorifica avantajele comparative care derivă din condițiile pedo-climatice favorabile, existența unui important lanț de producători care realizează peste 20% din producția națională de legume și fructe și prezența celor mai importante unități publice de cercetare în domeniul horticulturii și al viticulturii din România. Creșterea gradului de înzestrare tehnologică și a nivelului de cooperare pentru producerea și difuzarea inovării sunt precondiții ale succesului în acest domeniu.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

B.

B. Analiza multicriterială

Criterii	Argumente	Surse date	Scor	Medie Criteriu
C1. Importanța domeniului în economia regională	Conform datelor Institutului Național de Statistică, Regiunea Sud Muntenia deține 21% din suprafața destinată livezilor și pepinierelor pomicole și 14% din suprafața cultivată cu vii din România - în total cca 61.000 ha.	INS (2017) Agricultură: Ind AGR101A (Suprafața fondului funciar)	4	3,4
	Cifra de afaceri cumulată a companiilor care activează în domeniu este de cca 650 Mil. Ron. Regiunea ocupă prima sau a doua poziție a clasamentului național în funcție de cifra de afaceri pentru CAEN 1101 - Distilare băuturi alcoolice, CAEN 1039 - Prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor și CAEN 1102 - Fabricarea vinurilor din struguri.	Calcul din date de la Registrul Comerțului, 2016	4	
	O parte din companiile care activează în domeniul cultivării și procesării legumelor și fructelor, respectiv al producției de vinuri și băuturi alcoolice și non-alcoolice se regăsesc în topul național al firmelor din România (în funcție de cifra de afaceri), după cum urmează: Crama Ceptura SRL, Cramele Halewood SA, Domeniile Viticole Tohani SRL, Viile Budureasca, Alexandrion Grup, Maspex Romania SRL, MCG International Investments SRL, Sahprod Meteor SRL, Sonimpex Toploveni SRL etc.	Doingbusiness (2017) Major Companies in Romania; cercetări ale observatorilor regionali	3	
	Aproximativ 2.000 de salariați activează în cele 190 de companii active în acest domeniu, regiunea ocupând prima sau a doua poziție la nivel național în funcție de numărul de salariați pentru CAEN 1039 (Prelucrare și conservare fructe și	Calcul din date de la Registrul Comerțului, 2016	3	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

**Instrumente Structurale
2014-2020**

	legume), CAEN 1101 (Distilare băuturi alcoolice) și CAEN 1102 (Fabricarea vinurilor din struguri).			
	La nivelul regiunii Sud Muntenia, în perioada 2007 - 2017, suprafața cultivată cu legume a scăzut de la 45 mii ha la 41 mii ha, suprafața cu livezi pe rod a scăzut de la 44 la 40 mii ha, în timp ce suprafața cultivată cu struguri a scăzut de la 29 la 27 mii ha. Pentru aceeași perioadă însă, producția de legume și cea de struguri au crescut substanțial, cu cca 30%, ceea ce indică o creștere importantă de productivitate .	INS (2018) Agricultură; Suprafața cultivată; Producția vegetală /producția de struguri	3	
C2. Piața	O serie de produse locale au recunoaștere largă la nivel european/ internațional. "Magiunul de Topoloveni" este un produs cu Indicație Geografică Protejată la nivelul UE. "Mărul de Voinești" este în curs de obținere a certificării europene. Vinurile produse în regiune - în special cele produse în Podgoria Dealul Mare - au numeroase premii la concursurile internaționale de profil.	Cercetări ale observatorilor regionali	5	3
	Regiunea Sud Muntenia este lider național la producția de legume (724 mii t în 2017) și de fructe (213 mii t în 2017) și este cel mai important producător din România de vinete, varză, ardei, prune, pere etc.	INS (2017) Agricultură; AGR115A (Producția de fructe pe specii de pomi).	5	
	Exporturile naționale de legume și fructe au crescut cu circa 40% în anul 2017 față de 2016, ajungând la o valoare de cca 271 mil. Euro. Regiunea Sud Muntenia realizează cca 23% din exporturile naționale de fructe comestibile.	INS (2018) Buletin Statistic de Comerț Internațional Nr. 12/2017; INS, Comerț exterior	3	
	Proгноzele realizate la nivelul Uniunii Europene arată că - la orizontul anului 2030 - va exista o creștere sensibilă a consumului de fructe proaspete, legume conservate și	European Commission/ 2017). EU Agricultural outlook for the	2	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

	vinuri, însoțită de o ușoară scădere pe segmentul fructelor procesate și al legumelor proaspete (i.e. roșii).	agricultural markets and income 2017-2030		
	Valoarea importurilor de legume și fructe depășește net valoarea exporturilor. În primele cinci luni ale anului 2018, deficitul comercial al României pe segmentul legumelor și fructelor este de 633,3 milioane de euro. Fragmentarea producției, lipsa centrelor de colectare a fructelor și legumelor, dificultățile de pătrundere în marile lanțuri de distribuție etc. - sunt vulnerabilități care reduc potențialul de piață al domeniului.	Agerpres (2018) INS: Importuri de legume și fructe de 691 milioane euro, în primele 5 luni; exporturile au totalizat 57,6 milioane euro; cercetări ale observatorilor regionali	0	
C3. Intensitatea de inovare în domeniu	În regiune au fost dezvoltate, omologate și brevetate numeroase soiuri horticole și viticole: soiuri de măr, păr, prun, cireș, vișin, afin, cătină, coacăze, zmeur, căpșun, corn etc. (ICDP Mărăcineni), soiuri de viță de vie și tomate (INCD Ștefănești), soiuri și clone de viță de vie (ICDVV Valea Călugărească), soiuri de măr, păr, prun (SCDP Voinești), soiuri de ardei în sistem eco (Bio Family Investments SRL), soiuri de căpșun (Multifruit Impex SRL) etc.	Academia de Științe Agricole și Silvicultură (ASAS) Gheorghe Ionescu Sisești - Oferta de inovare; cercetări ale observatorilor regionali	5	3,2
	În regiune au fost dezvoltate tehnologii, metode, verigi tehnologice noi (multe dintre ele cu brevete OSIM). Exemple: tehnologii de înmulțire in vitro a speciilor horticole / de obținere de plante de viță de vie libere de virusuri, tehnologii privind obținerea materialului săditor pomicol organic, tehnologii de combatere a dăunătorilor, procedee de fabricație prin difuzie a unor sortimente de dulceață de fructe, legume sau petale de flori, fără zahăr etc.	Academia de Științe Agricole și Silvicultură (ASAS) Gheorghe Ionescu Sisești - Oferta de inovare; cercetări ale observatorilor regionali	4	
	În regiune există o foarte bună reprezentare a unităților publice CDI în domeniul horticultură - viticultură. Aici funcționează trei din cele cinci Institute de Cercetare -	Academia de Științe Agricole și Silvicultură (ASAS) Gheorghe Ionescu Sisești	4	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

UNIUNEA EUROPEANĂ

**Instrumente Structurale
2014-2020**

	Dezvoltare în Horticultură și Viticultură din România (INCDB Ștefănești, Argeș; ICDP Pitești - Mărăcineni, Argeș; ICDVV Valea Călugărească, Prahova). Acestora li se adaugă Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Pomicultură Voinești și centrele de cercetare ale universităților regionale - Centrul de Cercetare Biotehologic în Horticultură și Protecția Mediului - Universitatea din Pitești, Centrul de Cercetare în Biotehnologii și Științe Inginerești aplicate - BIOTEHNIC, Universitatea din Târgoviște etc.	- Unități de Cercetare - Dezvoltare în Subordinea ASAS; Platforma ERRIS (2017). Romanian Research Infrastructure Systems; Cercetări ale observatorilor regionali		
	Activitatea privată de cercetare - dezvoltare în biotehнологii agroalimentare/ horticultură/ viticultură este relativ slab reprezentată. Activitățile identificate sunt legate de proiecte finanțate prin fonduri structurale (de ex. Holland Farming Agro SRL - Centru de Cercetare pentru dezvoltarea și ameliorarea de soluții autohtone de semințe de legume - CERSOL, Giurgiu), fonduri publice - cecuri de inovare, participări la proiecte PNII-PNIII (de ex., PFA Popescu Ștefan Pomicultură; EcoAgriStart SRL, BioFamily Investments, Multifruit Impex SRL) etc.	UEFISCDI (2018). Harta interactivă a instituțiilor implicate în proiecte finanțate prin PNCDI II și PNCDI III în perioada 2007 - 2017 Cercetări ale observatorilor regionali	2	
	Strategia națională pentru programele operaționale în sectorul de fructe și legume identifică o serie de vulnerabilități ale sectorului de cercetare - dezvoltare - inovare de profil din România, respectiv lipsa proiectelor de cercetare aplicată sau gradul redus de aplicare a rezultatelor cercetării. Existența unei rețele de cercetare extinse la nivelul întregii țări constituie un factor de oportunitate pentru acest domeniu.	MADR (2017), Strategia națională pentru programele operaționale în sectorul de fructe și legume 2018 - 2020	1	
C4. Disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu	Universitățile din regiune oferă programe de nivel licență, masterat și doctorat de specialitate. Exemple: Universitatea din Pitești (Horticultură, Chimie, Biologie, Aplicații ale	Ministerul Educației (2017) Nomenclatorul Programelor de Studii de	4	2

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

**Instrumente Structurale
2014-2020**

	biotehnologiilor în horticultură etc.); Universitatea Valahia din Târgoviște (Ingineria și protecția mediului în agricultură, Agronomie - Montanologie, Tehnologia prelucrării produselor agricole, Controlul și securitatea produselor alimentare, Controlul și expertiza alimentelor etc.)	Licență 2016 - 2017; Hotărâre privind domeniile de studii universitare de master acreditate 2016 - 2017		
	Oferta de formare profesională în agricultură/ horticultură s-a diversificat în ultima perioadă (date fiind și cerințele specifice de accesare a fondurilor structurale din acest domeniu). Astfel, Direcțiile Județene de Agricultură, Camerele Agricole, asociațiile profesionale de profil din regiune etc. oferă cursuri de calificare autorizate producătorilor agricoli pentru ocupațiile de cultivator fructe și legume, pomicultor, cursuri de introducere în permacultură, agricultură ecologică etc.	Gazeta de Agricultură (2017). Cursuri de formare; cercetări ale observatorilor regionali	3	
	Horticultura și viticultura sunt activități sezoniere, care implică angajarea de zilieri. Mobilitatea forței de muncă în regiune este redusă. Patronatul Național al Viei și Vinului reclamă deficitul tot mai mare de forță de muncă și inadecvarea legislației muncii pentru lucrătorii zilieri.	ZF (2017) FOCUS: La culesul viei, forța de muncă este mai scumpă decât anul trecut și tot mai greu de găsit; cercetări ale observatorilor regionali	1	
	Din totalul populației ocupate în agricultură în România, 55% sunt persoane cu studii primare, 44% persoane cu studii medii și doar 1,6% persoane cu studii superioare. Situația este diferită la nivel european, unde peste 60% din lucrătorii în agricultură au studii medii și superioare - cei din urmă reprezentând circa 9% din total.	Eurostat (2017) Agriculture, forestry and fishery statistics 2017	1	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

	La nivelul regiunii Sud Muntenia, numărul absolvenților de licee agricole este foarte redus și în scădere (213 absolvenți în 2015, reprezentând cca 8% din totalul național vs. 413 în 2009) - fapt justificat și de scăderea demografică, abandonul școlar, lipsa de atractivitate a liceelor tehnice în general.	INS (2017) SCL 109A - Absolvenți pe niveluri de educație	1	
C5. Valorificarea unor resurse locale (altele decât cele umane, dacă este cazul)	Regiunea dispune de condiții pedo-climatice favorabile dezvoltării legumiculturii, pomiculturii, viticulturii. Zona de câmpie (județele Telorman, Giurgiu, Călărași, Ialomița) este favorabilă cultivării de legume, plante medicinale, flori etc., în timp ce zona dealurilor subcarpatice (Argeș, Dâmbovița, Prahova) este favorabilă pomiculturii.	MADR (2017) Studii de referință pentru elaborarea PNDR (Producția agricolă vegetală; Zonare pomicultură)	5	4
	În regiune există produse tradiționale atestate cu denumiri de origine (țuică de Morărești, oțet de Topoloveni; pălincă de Chiojdeanca etc.), indicații geografice pentru vinuri: Dealurile Munteniei (Prahova - Argeș - Dâmbovița) și Terasale Dunării (Teleorman, Giurgiu, Ialomița); denumiri de origine controlată (vinuri): DOC Ștefănești (Argeș), DOC Dealu Mare (Prahova) etc.	MADR (2017). Produse agricole și alimentare - Indicație geografică protejată. Oficiul Național al Viei și Produselor Vitiviticele (2017). Harta denumirilor de origine controlată	4	
	Unitățile CDI din regiune găzduiesc importante colecții de germoplasmă și obiective speciale: de ex., INCDB Ștefănești - Argeș: Nucleul de menținere și premultiplicare a colecției naționale de germoplasmă viticolă constituită; Complexul de înmulțire și menținere a materialului horticol din categoria biologică Materialul Amelioratorului; ICDP Mărăcineni: colecții pomologice, culturi de concurs, microculturi comparative și câmpuri de selecție primară la speciile măr, păr, prun, cireș și vișin; SCDP Voinești: fond de germoplasmă pentru măr;	Cercetări ale observatorilor regionali	3	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

	Universitatea din Pitești - CCBHPM: colecții de resurse biologice; ICDVV Valea Călugărească: colecție de soiuri de viță de vie etc.			
C6. Nivelul de colaborare între actorii din domeniu	Institutul de Cercetare - Dezvoltare Pomicolă din Mărăcineni - instituție cu vizibilitate internațională - derulează numeroase activități de cooperare internațională și națională și activități de transfer tehnologic . De exemplu, "Casa Olandeză a Producătorului" este un proiect public-privat inițiat la ICDP Mărăcineni prin au fost create - în colaborare cu firme olandeze - loturi demonstrative pentru o serie de specii pomicole de interes pentru piața fructelor din România și nu numai.	www.http://www.icdp.ro/; Lumea satului TV (2017), ICDP Mărăcineni, 50 de ani de existență; Cercetări ale observatorilor regionali	5	2,6
	În regiune pot fi identificate exemple de bune practici privind participarea la rețele (COST, ERANET)/ platforme internaționale (Compania Sonimpex Topoloveni face parte din Comitetul director al Platformei Tehnologice Europene "Food for Life"), proiecte de cercetare de tip parteneriat - în colaborare cu alte unități CDI din țară, de ex. cu INCD pentru Științe Biologice, INCD pentru Protecția Plantelor, IBNA Balotești, Universitatea București, USAVM București etc., realizarea de publicații științifice (de ex., "Fruit Growing Research" - revista ICDP Mărăcineni).	Cercetări ale observatorilor regionali	4	
	Camerele de Comerț, Industrie și Agricultură din cele șapte județe sunt facilitatori pentru colaborarea la nivel regional - în special prin organizarea unor târguri și manifestări expoziționale cu profil agricol. De asemenea, o serie de asociații profesionale reprezintă interesele producătorilor din domeniu - de ex., Partronatul Național al Viei și Vinului,	Cercetări ale observatorilor regionali	2	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

UNIUNEA EUROPEANĂ

**Instrumente Structurale
2014-2020**

	Asociația Fermierilor din Horticultură și Producția Vegetală ș.a. - dar activitățile acestora nu vizează sfera CDI.			
	La nivel regional activează doar două organizații recunoscute de producătorii din sectorul fructelor și legumelor (din totalul celor 24 existente la nivel național).	MADR (2018) Horticultură. Lista organizațiilor de producători - sectorul fructe legume	1	
	La nivel regional nu există clustere constituite în mod formal în domeniul horticol/ viticol / agricol. Există însă entități locale care fac parte din Polul de Competitivitate IND-AGRO-POL sau din Clusterul Start Inovare (București), care își propune să promoveze - inter-alia - conceptul de Smart Agriculture. La nivel regional există un singur Centru de Informare Tehnologică cu competențe în domeniile agricultură și industrie alimentară - CIT CCIA Ialomița.	Cercetări ale observatorilor regionali	1	
C7. Gradul de sofisticare tehnologică	În ultimii ani, companiile regionale au investit în dezvoltarea capacităților de producție și modernizarea capacităților de procesare, multe dintre aceste investiții fiind sprijinite din fonduri structurale. Exemple: sere climatizate cu sisteme proprii de încălzire, alimentare cu apă și electricitate, complet automatizate pentru controlul indicatorilor de mediu.	Cercetări ale observatorilor regionali	4	
	În perioada 2014 - 2020, în România/ în Regiunea Sud Muntenia există numeroase oportunități de finanțare pentru investiții în tehnologii în sectorul agro-alimentar (de ex. "Investiții în exploatarea pomicele", Cooperare în sectorul agricol și pomicol - PNDR) etc. De asemenea, la nivel național există programe naționale de sprijin pentru sectorul vitivinicol, pentru tomate etc.	MADR (2018) - Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014 - 2020	3	2,2

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

	Potențialul ridicat de conversie la agricultura ecologică și buna asimilare a tehnologiilor inovative la nivelul fermelor comerciale mari - sunt puncte tari ale domeniului horticultură în România. La nivelul regiunii Sud-Muntenia, există progrese în introducerea culturilor ecologice de fructe și legume.	MADR (2017), Strategia pentru cercetare - dezvoltare - inovare în domeniul agro-alimentar pe termen mediu și lung 2014 - 2020/ 2020 - 2030	3	
	Principalele tendințe tehnologice în agricultură/ horticultură / viticultură sunt legate de folosirea pe scară largă a sistemelor inteligente de fertilizare, monitorizare / aplicații GIS, dezvoltarea de tehnologii care limitează GES și amprenta de carbon etc. La nivel regional, există progrese moderate în această direcție.	European Commission (2016) Agricultural Knowledge and Innovation Systems Towards the future. A Foresight Paper; cercetări ale observatorilor regionali	1	
	Sectorul pomicol se confruntă cu deficiențe majore legate de dotări uzate fizic și moral, fără sisteme integrate de valorificare a producției (colectare, sortare, calibrare, condiționare, depozitare, ambalare, comercializare), sisteme inadecvate prin care să se diminueze / prevină efectele produse de potențialele riscuri (plase antigrindină, sisteme de irigații, sisteme antiîngheț, sisteme de avertizare în timp real, folii antiploaie) etc.	MARD (2014) Subprogramul pomicol, Publicația tematică nr. 13, An II	0	

Tabelul 1: Argumentarea detaliată a potențialului domeniului "Horticultură și viticultură" în regiunea Sud Muntenia

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

Remarci finale

Potențialul domeniului "Horticultură și viticultură" de a fi specializare inteligentă este prezentat sintetic în Figura 3 și Tabelul 1 de mai sus.

Figura 3 prezintă evaluarea autorilor asupra argumentelor grupate pe cele șapte criterii specifice de analiză.

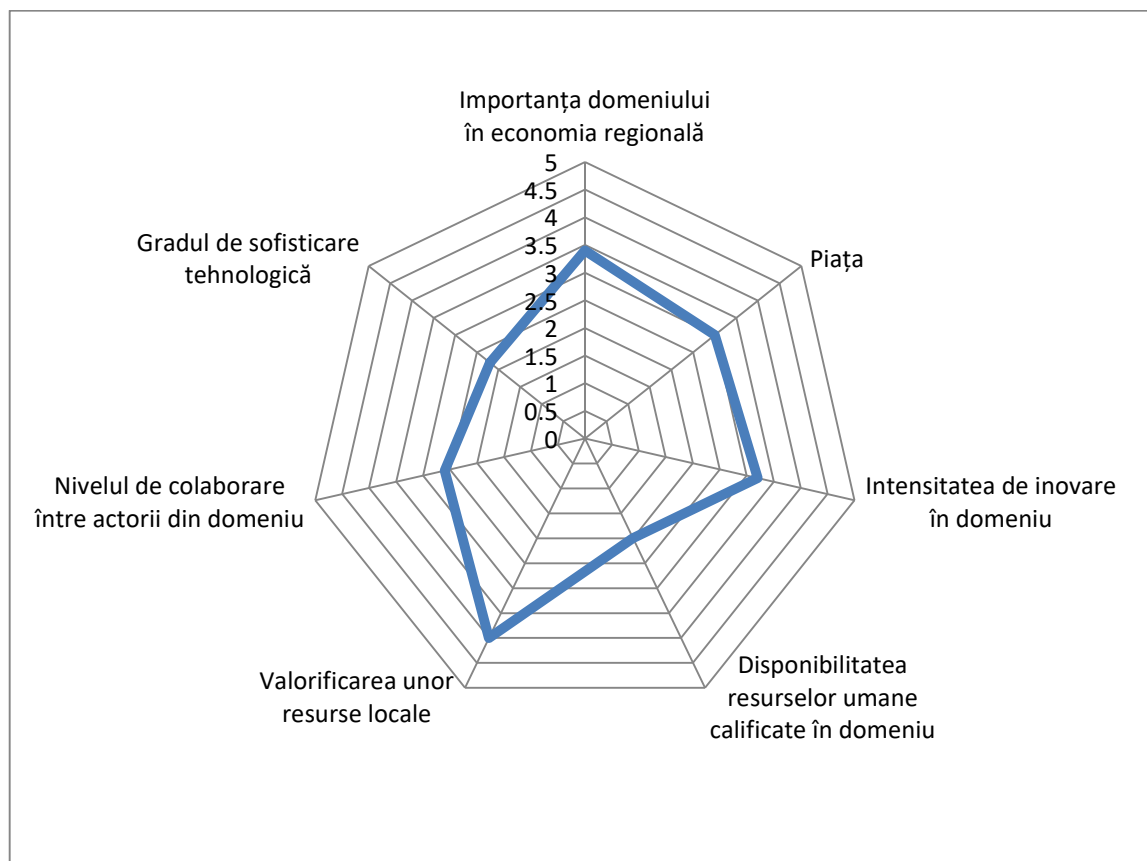

Figura 3: Evaluarea autorilor asupra argumentelor grupate pe cele șapte criterii specifice de analiză

Așa cum se observă, punctele tari ale domeniului sunt relaționate criteriilor C5 (Valorificarea unor resurse locale), C1 (Importanța domeniului în economia regională), C3 (Intensitatea de inovare în domeniu) și C2 (Piața), în timp ce provocările sunt asociate dimensiunilor C7 (Gradul

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

de sofisticare tehnologică), C4 (Disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu) și C6 (Nivelul de colaborare între actorii din domeniu).

În încheiere, este important de menționat că analiza răspunsurilor furnizate de către stakeholderii regionali intervievați a relevat că domeniul are un potențial ridicat, dat fiind faptul că în zonă se află un bazin pomicol bine format, condiții de sol și de climă favorabile, denumiri de origine controlată pentru vinuri și institute de cercetare performante. Provocările sunt legate de faptul că "lanțul de distribuție este slab organizat", iar România "nu are suficientă experiență pentru FMCG (Fast Moving Consumer Products)". Trendul în domeniu este spre "produse bio, sănătoase, crescute fără îngrășăminte, naturale"; pentru partea de procesare, regiunea are nevoie de "mai multe facilități de testare" și de susținerea antreprenoriatului inovativ. În accepțiunea stakeholderilor regionali, inovarea în sectorul de procesare înseamnă "rețete noi, ambalaje noi, poate chiar strategii de punere a produsului la raft, folosirea unor linii de producție care nu există în România".

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Notă de încheiere și mulțumiri

Prezentul raport de analiză este menit a fi informativ pentru actorii din ecosistemul de inovare regional și a fundamenta procesul de descoperire antreprenorială, care vizează adâncirea cunoașterii privind domenii cu potențial de specializare inteligentă la nivel regional și național.

Astfel, analiza oferă evidențe dialogului de descoperire antreprenorială (workshopuri, consultări online), facilitând identificarea unor subdomenii în acord cu interesele specifice ale stakeholderilor, în care există potențial de avans pe lanțurile globale de valoare adăugată și în care există perspective de colaborare, în special între agenții economici și cei din mediul de cercetare, dezvoltare și inovare.

Echipa de implementare a proiectului „Dezvoltarea capacității administrative a MCI de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare tehnologică și Inovare 2014-2020.”, cod SIPOCA 27, finanțat prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) mulțumește reprezentanților mediului antreprenorial care au susținut demersul de analiză regională și au alocat timp în cadrul interviurilor și vizitelor de lucru.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Bibliografie:

Specializare inteligentă

EC (European Commission) (2012), Guide for research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3);

Foray D. (2013), The economic fundamentals of smart specialisation, *Ekonomiaz* 83 (2), 55-78;

Gheorghiu R. Andreescu L, Curaj A., (2016), A foresight toolkit for smart specialisation and entrepreneurial discovery, *Futures* 80, 33-44;

Radosevic S., Curaj A., Gheorghiu R., Andreescu L., Wade I. (eds.) (2017), *Advances in the Theory and Practice of Smart Specialisation*, Elsevier;

Rodrik D. (2004), Industrial policy for twenty-first century, UNIDO Working Paper

Analiza domeniului

***Adevărul.ro (2017), Unde sunt cele mai cunoscute zone viticole din România și ce vinuri superioare sunt produse în aceste podgorii. Disponibil la: https://adevarul.ro/locale/focsani/unde-cele-mai-cunoscute-zone-viticole-romania-vinuri-superioare-produse-podgorii-1_59bbb9365ab6550cb8322361/index.html

***Agerpres (2018), INS: Importuri de legume și fructe de 691 milioane euro, în primele 5 luni; exporturile au totalizat 57,6 milioane euro. Disponibil la: <https://www.agerpres.ro/economic-intern/2018/09/02/ins-importuri-de-legume-si-fructe-de-691-milioane-euro-in-primele-5-luni-exporturile-au-totalizat-57-6-milioane-euro--169213>

***AREFL, EUVRIN, EUFRIN & FRESHFEL (2017), Strategic innovation and research agenda for the fruit and vegetable sector. Disponibil la: <http://euvrin.eu/Portals/476/Final%20-%20STRATEGIC%20RESEARCH%20AND%20INNOVATION%20AGENDA%20FOR%20THE%20FRUIT%20AND%20VEGETABLE%20SECTOR%20v2016%2021-10-2016.pdf>

*** ASAS (Academia de Științe Agricole) (2016), (2017), Oferta cercetării științifice pentru transfer tehnologic în agricultură, industria alimentară și silvicultură. Disponibil la: <http://www.asas.ro/wcmqs/academia/publicatii/oferta+cercetarii+2016.html>

***Doingbusiness (2017), Major Companies in Romania (MCR2017). Disponibil la: <http://doingbusiness.ro/upp/MCR2017.pdf>

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

***European Commission

- (2016), The competitive position of the European food and drink industry. Final Report. Disponibil la: https://ec.europa.eu/growth/content/study-competitive-position-european-food-and-drink-industry-0_en
- (2016), Agricultural Knowledge and Innovation Systems Towards the future. A Foresight Paper. Disponibil la: https://ec.europa.eu/research/scar/pdf/akis-3_end_report.pdf
- (2017), EU Agricultural outlook for the agricultural markets and income 2017-2030 (18/12/2017). Disponibil la: https://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/medium-term-outlook_en

***Eurostat (2016), The fruit and vegetable sector in the EU - A statistical overview. Disponibil la: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/The_fruit_and_vegetable_sector_in_the_EU_-_a_statistical_overview

***Gazeta de Agricultură (2011), Zonarea legumelor din țara noastră. Disponibil la: <https://www.gazetadeagricultura.info/plante/legume/11495-zonarea-legumelor-in-tara-noastra.html>

***Institutul Național de Statistică (INS) - Baza de date Tempo Online;

*** Lumea Satului (2018), Zonele de favorabilitate în pomicultură. Disponibil la: <https://www.lumeasatului.ro/stiri-agricultura/pomicultura/4366-zonele-de-favorabilitate-in-pomicultura.html>

*** MADR (Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale)

- (2014), Subprogramul pomicol, Publicația tematică nr. 13, An II. Disponibil la: <http://madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/rndr/buletine-tematice/PT13.pdf>
- (2017), Strategia națională pentru programele operaționale în sectorul de fructe și legume 2018 - 2020. Disponibil la: <http://www.madr.ro/docs/agricultura/legume-fructe/strategie-legume-fructe-2018-2020.pdf>
- (2017), Strategia pentru cercetare - dezvoltare - inovare în domeniul agro-alimentar pe termen mediu și lung 2014 - 2020/ 2020 - 2030. Disponibil la: <http://www.madr.ro/docs/cercetare/strategia-cercetare-inovare.pdf>
- (2017), Studii de referință pentru elaborarea PNDR (Producția agricolă vegetală; Zonare pomicultură). Disponibil la: <http://www.madr.ro/pndr-2014-2020/programare-pndr-2014-2020/studii-de-referinta-pentru-elaborarea-pndr-2014-2020.html>

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- (2017), Produse agricole și alimentare - Indicație geografică protejată. Disponibil la: <http://www.madr.ro/industrie-alimentara/sisteme-de-calitate-europene-si-indicatii-geografice.html>
- (2018), Horticultură. Lista organizațiilor de producători - sectorul fructe legume. Disponibil la: <http://www.madr.ro/horticultura/fructe-si-legume.html>

*** Ministerul Educației Naționale (2017), Nomenclatorul Programelor de Studii de Licență 2016 - 2017; Hotărâre privind domeniile de studii universitare de master acreditate 2016 - 2017

***Oficiul Național al Viei și Produselor Vitivinicole (2017), Harta denumirilor de origine controlată. Disponibil la: <https://www.onvpv.ro/ro/content/harta-denumirilor-de-origine-controlata-doc-pentru-vinuri>

*** Platforma ERRIS (2017), Romanian Research Infrastructure Systems. Disponibil la: <https://erris.gov.ro/index.php>

*** UEFISCDI (2018), Harta interactivă a instituțiilor implicate în proiecte finanțate prin PNCDI II și PNCDI III în perioada 2007 - 2017. Disponibil la: <https://www.uefiscdi.ro/>

***Ziarul Financiar

- (2016), Muntenia concentrează un sfert din cele 140 de crame active din România - Disponibil la: <https://www.zf.ro/companii/retail-agrobusiness/muntenia-concentreaza-un-sfert-din-cele-140-de-crame-active-din-romania-15094720>
- (2017), FOCUS: La culesul viei, forța de muncă este mai scumpă decât anul trecut și tot mai greu de găsit. Disponibil la: <https://www.zf.ro/companii/retail-agrobusiness/focus-la-culesul-viei-forța-de-munca-este-mai-scupă-decat-anul-trecut-si-tot-mai-greu-de-găsit-16724680>

***Wall Street (2017), În vizită la distileriile Alexandrion din Prahova, liderul pieței locale de băuturi spirtoase. Disponibil la: <https://www.wall-street.ro/articol/Companii/216781/in-vizita-la-distileriile-alexandrion-din-prahova.html>

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

uefiscdi
INOARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă.

Editorul materialului: Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior a Cercetării Dezvoltării și Inovării

Data publicării: Septembrie 2018

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

